СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 20. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 26. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 20. Jersey City, N. J., Wednesday, January 26.1927. THREE CENTS

СЕНАТОР ЗАКИДУЄ КОНҐРЕСОВИ ІҐНОРОВАННЄ ПРОГИБІЦІЇ

ВОДСВОРТ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО В СЕНАТІ МАЙЖЕ НЕМА НЕПЮЧИХ ЛЮДИЙ.

ВАШИНҐТОН, 24. січня. — Сенатор Водсворт, який представляє в сенаті нюйорський стейт, виступив зі сензаційною промовою, яка відразу викликала справдішну бурю в конґресі. Сенатор саме заявив, що сенатори не дбають за виконуванне прогибіційного закона, а не дбають за нього тому, бо вони самі майже без виїмку пючі люди.

Сенатор заявив, що повних абстинентів (непючих ніколи ніякого трунку) можна нині вмістити в один автомобіль.

Сю промову виголосив сенатор з приводу нових заходів противників прогибіції добитися обмеження прогибіційного закона. Сенатор Едж саме вніс резолюцію, щоби розвести над прогибіцією докладне конґресове слідство та предложити питанне прогибіції до рішення виборців підчас президіяльних виборів у 1928. році.

СЕНАТ ВІДКИНУВ ЗНОВА ОДНУ НОМІНАЦІЮ КУЛИДЖА.

ВАШИНҐТОН, 24. січня. — Президент Кулидж предложив нині сенатови до затвердження номінацію Вудса на члена межистейтової торговельної комісії. Сенат 49 голосами проти 28 відкинув сю номінацію.

Відкиненне вважають великим ударом для през. Кулиджа.

МЕКСИКАНСЬКІ РОБІТНИЧІ ПРОВІДНИКИ ЗАКИДУЮТЬ АМЕРИЦІ ІМПЕРІЯЛІЗМ.

МЕКСИКО, 24. січня. — Окружна Конференція Мексиканських Робітників видала до мексиканського робітництва заклик обєднатися для оборони мексиканського уряду й краю перед походом „американського імперіялізму", котрий має перти до збройного наїзду на Мексико та до захоплення всіх країв латинської Америки.

Першою жертвою сього наїзду має впасти самостійність Мексика, на якого території находяться великі природні богацтва, на які американські капіталісти кидають жадне око.

Мексиканський уряд знова подає вістки про нові побіди федеральних війск над повстанцями.

Проповідники шикаґовських церков віднеслися до президента Кулиджа зі закликом віддати мексиканське непорозуміннє до розгляду роземному судови.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ ДУМАЄ ВЕСТИ КАМПАНІЮ ЗА МИРОМ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — До Злучених Держав приїхав нині Артур Понсонбі, посол анґлійського парляменту з робітничої партії та бувший заступник міністра праці за премієровання Мекдоналда. Посол думає повести в Злучених Державах кампанію проти війни. Він стоїть у порозумінню з кількома мировими орґанізаціями.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО СТРАШНОГО ЗЛОЧИНУ.

МОСТОН, Висканзин, 24. січня. — Вилием Кафі, 48-літний подорожуючий продавець, признався перед місцевою поліцією по триденних допитах, що він оженився безправно в друге ще за життя своєї першої нерозведеної жінки та вбив свою другу жінку палкою від гри в „бейзбол" по 4 тижнях співжиття. Доконавши вбийства, вкинув тіло в ріку.

14-ЛІТНИЙ ХЛОПЧИНА ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИЙСТВА.

ЙОНКЕРС, Ню Йорк, 24. січня. — 14-літний хлопчина Петро Сорович признався нині перед місцевою поліцією, що він поміг своїй матери, 52-літній Розалії Ґабозе, вбити Френка Вамп, свого 58-літного роботодавця.

Як говорив хлопчина, Вамп підчас сварки з матірю за якусь хатну обстанову кинувся на матір та став її душити, а він тоді вдарив Тампа зелізним друком по голові. Вамп упав на землю, а тоді мати вдарила його ножем під груди. Обоє опісля роздягли тіло та зложили до ліжка, де його опісля найшли сусіди.

Мати каже, що зізнання хлопця неправдиві та що ні вона ні хлопець непричетні до злочину.

ПИСЬМЕННИК КАЖЕ, ЩО ВАШИНҐТОН ЛОМАВ НЕЛЮБІ СОБІ ЗАКОНИ.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Руперт Гюз, американський письменник, який свого часу викликав був проти себе бурю протестів своїм зображенням відношення Джорджа Вашинґтона до пиття, гри в карти та взагалі забави, виступив знова з новою заявою про „батька сього краю", яка певно викличе на нього нову бурю. Сим разом говорить Гюз, що Вашинґтон не виконував законів свого часу та що він радо ломав закони, які йому не сподобалися, як приміром закони, забезпечуючі всім горожанам особисту свободу.

Свої виводи помістив Гюз у місячнику Американського Леґіона.

ҐЕНЕРАЛ ПРО ВАРТІСТЬ КАРИ.

НЮ ЙОРК, 23. січня. — На зборах одного клюбу виступав з промовою про способи запобігання злочинам Брайс Диске, колись ґенерал американської армії, а нині начальник тюрми в Джексоні, Мишиґен. Він говорив, що кара зовсім не надається для здержання злочинів. На його думку вязниці треба би перемінити в великі фабрики.

СОВІТИ ЗБЛИЖУЮТЬСЯ ДО ЯПОНІЇ.

МОСКВА, 23. січня. — Чим далі тим більш затіснюється дружба між Японією а совітами. Є це наслідком боязни з боку совітів що до політики західних держав. Совіти дали Японії широкі концесії на Сахаліні що до визиску вугля і нафти, а тепер прийде між ними до конвенції в справі прибережного риболобства, яка то справа є для Японії дуже важною з огляду на виживленнє населення.

ЕКОНОМІЧНИЙ УПАДОК БЕСАРАБІЇ.

„Дімінаца" з 19. м. м. доносить, що бесарабське населення знова охоплює трівога про будучий врожай. Озимина дуже слаба, засіви були зле оброблені задля браку живого і мертвого інвентаря, а до того ще військові власти забирали підчас засівів коні на військові маневри та на підводи і тому засівна робота припізнилася. Нема також капіталу, кредитів і добірного насіння. А треба знати, що Бесарабія до війни сама вивозила що річно понад 40 міл. пудів експортового зерна. Необхідна скора й солідна, а не „казьонна" поміч, закінчує газета.

„Арґус" з 14. м. м. подає такі цифри щодо стану сільського господарства Бесарабії. „В 1914 р. в Бесарабії були два величезні досвідні поля, одна взірцева селекційна стація для насіння і спеціяльне господарство для продукції насіння на 1,000 десятин, а також досвідні і селекційні поля для кукурудзи. Було 15 аґрономічних пунктів, які крім поля вели також взірцеві садоводства з заповідниками щеп. виноградниками і всіми потрібними средствами до вандрівних бібліотек включно. Було 32 аґрономів-спеціялістів і 61 інструкторів, не рахуючи спеціялістів зоотехників-скотоводів і инших.

„А що бачимо сьогодня? Досвідні поля зліквідовано і вони стали предметом спекуляції і комерції, задержано лише 12 аґрономів і 10 інструкторів, а инших звільнено. Але й вони не можуть працювати, бо з ліквідацією земств зліквідовано також інвентар досвідних стацій, цебто розпродано його за безцін дідичам-боярам до реґату. Таке іґнорування аґрономічної справи є прямо нетерпиме. До того брак ринків для бесарабського експорту привели колись баґату країну до загибелі".

Це слова найсеріознійшого економічного орґану в Румунії і коментарі до них злишні.

НАПАД ГРОМИЛІВ НА УРЯДНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА.

НЮ ЙОРК, 23. січня. — В суботу вечером відбувався в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку баль, устроєний місцевими Січами. Ще перед кінцем балю гр. І. Дусаненко, касієр Січи, примушений родинними обставинами покинути баль, передав свої функції й перебраннє гроший Січовому урядникови Близнакови. При кінци балю, коли гості вже покидали галю, гр. Близнак і другий Січовий урядник Гриник лишилися на галі, щоби оплатити видатки, получені з балем. Несподівано, коли вони ще розплачувалися з музикантами, погасло світло, а коли оба вони, маючи при собі гроші, зібрані на балю, вийшли з Народного Дому на вулицю, на них напала ґрупа громилів та стала їх побивати. Як нападені кинулися назад до Народного Дому, напасники пустилися за ними та пробували вломитися до середини, щоби пограбити гроші. З огляду на те, що всі ті „операції" довго тревали, і тут їх легко могла застукати поліція, вони покинули свій намір та розбіглися.

Оба Січовики вийшли з пригоди з побоями, але гроший зрабувати собі не дали. Вони й віддали справу поліції, яка тепер і робить слідство над сим розбоєм. Нападені кажуть, що вони можуть пізнати напасників.

З КУЛЬТУРНОЇ РОБОТИ СЕРЕД НАЦМЕНШОСТЕЙ.

Робота по лінії обслугування нацменшостей УСРР розгорнулася ширше ще минулого року. Тепер існує, як відомо, два єврейські театри (Харків, Київ), а також єврейська музична школа (Київ). По лінії театру утворено польську студію в Києві. Польську студію віднесено на буджет Наркомосу, вона має в майбутньому перетворитися в державний польський театр. Самостійних установ, які-б обслугували инші нацменшости нема, але кошторисом Наркомосу передбачено ґастролі болгарського й татарського пересувних театрів. Тепер у Преславлі є пересувна болгарська трупа. Наркомос дає їй дотацію і вона має обслуговувати Мелітопільську, Миколаївську, Одеську й инші окр. Татарську трупу буде запрошено з Казані й вона обслуговуватиме Донбас. По всіх клюбах, як у центрі так і на периферії, робота провадиться ріжними драматичними гуртками на мовах нацменшостей, але робота їх ускладняється відсутністю репертуару й відповідного керовництва. У деяких місцевостях потреба в репертуарі задовольняється власними силами. Робота в німецьких кольоніях провадиться виключно драматичними гуртками під керовництвом учительства, але й тут відсутність революційного репертуару ускладнює їх роботу. Керують роботою німецьких драмгуртків інспектори наросвіти кожної округи. У кольоніях існують 16 кіноустановок і 13 радіо-стацій, що провадять культурну роботу.

ВСЕУКРАЇНСЬКА СПАРТАКІЯДА 1927 Р.

Пленум Вищої Ради Фіз. Культури виділив спеціяльний комітет для провадження Всеукраїнської Спартакіяди, що відбудеться в серпні 1927 р.

Цій спартакіяді вирішено надати характеру масового фізкультурного свята. Перед всеукраїнською спартакіядою буде влаштовано окружні спартакіяди, на яких буде проведено змагання на першість України в ріжних видах спорту. Змагання по всіх инших видах спорту відбудуться в Харкові в серпні. В розигриші на першість по районах і округах візьме участь до 25 тис. спортсменів і селян. На всеукраїнську спартакіяду буде виділено до 1,000 кращих спортсменів. Підчас спартакіяди по всіх містах України буде влаштовано виставки фізкультури. Після закінчення всеукраїнської спартакіяди Україна надішле на всесоюзну спартакіяду до Москви 50 кращих українських спортсменів.

Всеукраїнська й всесоюзна спартакіяди будуть за ґенеральну репетицію перед світовою спартакіядою, що відбудеться 1928 р.

З ІНДУСТРІЯЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА УКРАЇНІ.

Наркомземсправ розробив плян індустріялізації сільського господарства України на 1926—27 рік. Для індустріялізації молочарської справи передбачається устаткувати 10 маслоробних заводів, 172 заводи з великим устаткуванням, 4 склади молочарських продуктів і т. и. В галузі яєчно-птахівничої промисловости передбачається устаткувати низку холодильників, інкубаторів на 400,000 курчат, 15 пунктів для вигодування птахів, відбудувати піряно-пуховий завод та низку инших заводів. В галузі свинарства намічається збудувати 2 беконні фабрики (у Білій Церкві та Умані).

Велику роботу передбачається провести в галузі індустріялізації рільництва.

Буде збудовано насіньовий елеватор, 10 механізованих насіньово-очисткових пунктів, 2 елеватори для формування сортових партій експортного зерна.

Щодо індустріялізації радгоспів, то передбачається збудувати 2 крохмально-патокові заводи, статкувати сироварні та маслобойні заводи, баклажанну фабрику, консервну фабрику, лісопильню, то-що. По колгоспах буде проведено приблизно таку саму роботу.

В галузи індустріялізації виробництва спеціяльних культур передбачається збудувати консервну фабрику в Херсоні, влаштувати два підвали для вина, два утилізаційні заводи для виноградних видавлень, 2 плодосховища, 30 спеціяльних холодильних вагонів та заводи для перевісної обробки прядива, то-що.

На здійснення всіх заходів, що їх передбачає плян Наркомзему, потрібно 9,785,600 карб.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВИСИЛАЄ 12.000 ЖОВНІРІВ ДО ХІН

ЛОНДОН, 24. січня. — Воєнне Бюро подає, що на днях буде вислана до Хін ціла дивізія, яка складається з 12,000 жовнірів. Командантом британської армії в Хінах іменований ґенерал Дункан, який виїзджає в середу до Шанґаю.

Бюро подає, що ця армія має тільки оборонний характер, тому вона виїзджає без дивізійної артилерії, бо жовніри будуть виповнювати головно поліційну службу. Потрібна для фортифікації певних позицій артилерія буде стягнена з Індій.

В військових бараках панує воєнний настрій. Відбуваються пращальні вечері, співають боєві пісні. Все те стрічається одначе з острою критикою з боку визначних людей і з боку преси. Лорд Пармур пише, що конфлікт між Великою Британією і другими державами а Хінами повинен бути відступлений Лідзі Націй до вирішення.

Правительство не питало парляменту о згоду в справі висилки війск до Хін, бо воно цеї думки, що цей крок не є получений з мобілізацією. Надіються одначе на найблизшій сесії парляменту острої опозиції з приводу цього факту.

Вся військова сила Великої Британії в Хінах буде тепер виносити 16,000 жовнірів.

ЩО КАЖУТЬ ХІНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ.

ГЕНКОВ, 24. січня. — Націоналістичне хінське правительство видало маніфест, в якім каже: Для нас справа не лежить в тім, що нам зізволить дати Велика Британія і другі держави, а в тім, що ми їм згідні будемо дати. Ситуація тепер така, що чужинецькі держави не можуть забезпечити життя чужинців в Хінах, а може це зробити виключно національне правительство. Економічне оружє, яким воює націоналістичне правительство сильнійше від крісів і баґнетів чужинецьких держав. Хінський уряд є тої думки, що не мусить дійти до цего, щоби вибухла війна між Хінами а другими державами, бо уряд готов до мирних пертрактацій. Тому уряд заявляє, що він готов пертрактувати з державами, але з кождою зосібна і на підставі економічної рівноправности та взаїмнім признанню політичної і територіяльної суверенности.

КОРОЛЕВА МАРІЯ НЕ ДУЖЕ ТО ЗАДОВОЛЕНА ЗІ СВОЄЇ ПОДОРОЖІ ДО АМЕРИКИ.

ВІДЕНЬ, 24. січня. — Хоч публично вилляла румунська королева Марія море похвал в сторону Америки, то приватно висказувалася про свою подорож не дуже то добре. Її побут не причинився цілком певно до збільшення респекту зглядом Америки. Наслідок її подорожі буде тепер цей, що відкличуть румунського посла з Вашинґтону, який головно аранжував ту подорож. Королева заявила, що в Америці всьо тільки прибільшують і з дрібниць доходять аж до хмародерів. Найбільше обурювало королеву це, що всюди ширила якась невідома рука поголоску, що її подорож фінансує автомобілевий маґнат Форд. Король був незадоволений з подорожі рівнож, бо та подорож дала притоку до численних карикатур, які представляли короля і королеву в не дуже то похлібнім світлі.

З приватного жерела подають ще й те, що король не буде жити довше як три місяці.

ЯК ГЛЯДИТЬ ЯКІВ ВАССЕРМАН НА ВІДНОСИНИ ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

ВІДЕНЬ, 24. січня. — Відомий німецький писатель Яків Вассерман висказався про відносини, які тепер панують між Европою а Америкою так:

Це ті самі відносини, які колись панували між старинною Грецією а Римом. Це не значить, що Европа вже відограла свою ролю та що вона котиться на долину, як це многі думають. Европа має ще в собі великий запас життєвої енергії. Новий світ може дуже богато навчитися від старого, коли ходить о штуку гармонійного співжиття.

Вассерман вибирається до Америки, щоби тут простудіювати економічнє і культурне життя а головно ніґерське питаннє, яке на його думку є найважнійшим питаннем Америки.

ІТАЛІЯ РОЗБУДОВУЄ ВЕЛИКАНСЬКУ ВОЗДУШНУ ФЛЬОТУ.

ПАРИЖ, 24. січня. — Подають з Італії, що Муссоліні як міністер летунства розпочинає з тим роком розбудову італійської воздушної фльоти, яку хоче поставити на першім місци, себто на тім, яке займає тепер Франція. Італія була досі на другім місци, а Анґлія на третім.

В пляні будова 1,600 нових аеропляні. Вже на весні воздушна фльота Італії буде виносити 182 ескадронів враз з 2,310 офіцирами і 24,000 жовнірами. Та фльота забезпечить Італію перед всяким можливим нападом.

ХТО ПОБІДИВ ПРИ ВИБОРАХ В ЮДОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, 24. січня. — Вибори в округах принесли правительственним партіям повну побіду. На 33 округи в 28 перейшли правительственні кандидати. Побідили сербські радикали і хорватська селянська партія. Через вибори буде уряд в силі перевести ще сильнійшу централізацію, хоч Хорвати домагаються федерації.

БРАТТЯ ҐАРІБАЛЬДІ ЗВЕРТАЮТЬ ВІДЗНАЧЕННЯ.

ПАРИЖ, 24. січня. — Супроти цего, що підчас слідства проти полковника Ґарібальдія французька поліція мала нарушити честь родини Ґарібальдих, всі браття Ґарібальді рішили звернути Франції всі відзначення, які вони від неї одержали.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОБРЕ ДІЛО — САМО СЕБЕ ХВАЛИТЬ

Кожда людина, а так само й кожда організація дбає про добре імя. Бо добре імя це сила, на якій опирається довіре загалу. Про таке імя дбав і дбає наш У. Н. Союз. Жив і живе він в найтіснійшій звязи зі своїми членами і з цілою українською нацією. Звязаний він з ними не тільки через збиранне вкладок і виплату допомог і посмертного, але звязаний і з їх душею і з їх національними почуваннями і стремліннями. Члени Союза переконуються, що їх організація добре дбає про матеріяльне забезпеченне членів, що вона добре орудує фондами. Вони знають далі, що наша організація стоїть непохитно на сторожі наших національних прав, що вона хоронить наш нарід на іміграції від всякого розкляду та дбає про поступ і просвіту серед своїх членів. От і звідси походить та сердечність, яка панує між членами Союза. Ось тут лежить корінь тої сердечности, з якою відноситься до Союза старий край, або й ті, що стоять в других організаціях, або таки й самі другі організації.

Всі вони мають повне довіре до Союза. Бо Союз через більше як 30 літ свого істновання дав доказ того, що він тільки одно має на оці, а це добро своїх членів і добро українського народа як цілости. До чогоб Союз не брався, все виходило ясним як на долоні, що при кождім ділі ходило йому тільки о добро членів і добро свого народа. І тому то й теперішна думка Союза, щоби побудувати величавий Сиротинець, стрінулася з загальною симпатією. Не вів і не веде Союз за тою думкою якоїсь особлившої пропаганди, бо хоче, щоби сам наш загал взяв ту важну і тяжку до переведення справу під холодну розвагу. Бо тільки тоді, коли весь наш загал буде мати добру і непримушену волю що до цеї справи, вона вдасться. Добра справа по певнім висвітленню повинна переконати людей. В те ми вірили досі, коли забиралися до всіх других справ, віримо й тепер, коли проводимо акцію Сиротинця. І не помиляємося і під тим зглядом. Ми бачимо, що всі наші члени, які тільки добре застановилися над справою Сиротинця, віднеслися до неї дуже прихильно. І не тільки члени. Бо от ДО КОМІТЕТУ СИРОТИНЦЯ ПЕРЕСЛАЛО БР. Н. ЗАЧ. ПР. ДІВИ МАРІЇ, ВІД. 17 „ПРОВИДІННЯ" В АЛЛЕНТАВН, ПА. $15 НА СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА, а секретар відділу пише: „Честь Вам, Провідники Українські, що Ви задумали таке гарне діло. МИ ВІРИМО, ЩО УКРАЇНСЬКІ СИРОТИ ЗНАЙДУТЬ ПРАВДИВИЙ ПРИТУЛОК В ЗАХИСТІ СОЮЗА, ЯКИЙ ПРИГОРНЕ ЇХ І ВИХОВАЄ В ПРАВДИВО УКРАЇНСЬКІМ ДУСІ".

І певно пригорне Союз українських сиріт і цілком певно виховувати-ме їх в українськім дусі. Тільки перш за все: Побудуймо Сиротинець.

СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПІСНІ НАРОДА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Докінченне).

Денікінщина.

Денікінщина полишила у спогадах українського народу лише погроми, руїну й пожежі.

Баштанка горить,
А Привольну видно;
Баштанка горить,
І Жабкину видно.

Баштанка — село на Херсонщині, яке майже зовсім знищили Денікінці.

Я на бочке сіжу,
Полна бочка гвоздей;
До Деникина ідуть
Только грабіть людей.

Більшість частушок присвячена буржуям, які підносили голови з приходом добровольців і з якими потім, коли прийшла червона армія, жорстоко розправлялися. Також багато частушок присвячено відходови денікінської армії від большевиків; наприклад:

Обезяна (малпа), перевернісь
І покажі безплатно,
Как Денікін шол на Харьков
І тікал обратно.

Взагалі всі частушки про Денікіна носять ознаку ненависти, зневаги й іронії до Денікінщини. Видно, що народні маси мало числилися з добровольцями, як з поважним фактором.

Махнівщина.

Сей рух частушки характеризують як анархістично-бандитську прояву:

Ох, яблочко
Розсипается;
Махно жида загнуздав
Ще й катається.

Я на бочке сіжу,
А под бочкой слизько;
Ой, тікайте, жиди,
Бо Махно близько.

Батько Махно дав приказ
Ко всьому народу:
Бий комуну, реж жидов,
Защищай свободу.

Що в Долинській дощ іде,
На Знамянкі слизько;
Мажте пятки, комуністи,
Бо Махно вже близько.

Осуджує народня частушка Махна за його підпали та нищення. Ось наприклад, що говориться про підпал ним базару у Катеринославі, що звався Озьорка:

Озьорка горить,
Вокзазу (стації) не видно,
Махно підпалив,
Як йому не стидно.

Також не залишилося без зафіксовання й те, що нарід на терені, де Махно бенкетував, мав симпатії до У. Н. Р., але Махно тих симпатиків переслідував, бо сам ставився вороже до якої то не булоб державної влади.

Я на бочке сіжу,
Бочка вертітся,
Записався до Петлюри,
Махно сердітся.

Значить, ніби то співаючий цю частушку сам записався до Петлюри, чого Махно не терпить. В сьому чути стремління маси до українського національного центру.

Нарешті є і така частушка, що зовсім не на користь махновщині:

Махну я желаю
За його сноровку,
Чтоб надел на шею он
Толстую верьовку.

Радянська влада.

Найповнійше оспівана у частушках радянська влада. Це цілком природно тому, що вона найдовше панує на терені України по революції, а за її часи нарід пережив дуже багато.

Коли про инші влади на Україні тепер співається лише, як відгук і коротко, то за те про большевицьку владу пісні складені досить повно, освітлюючи всебічно, як саму владу так і новий побут, що твориться. Візьмемо спершу ті частушки, в яких виявляється відношення населення до совітської влади.

Душу й тіло ми положим
За нашу свободу
І жидів всіх поклидаем
Із мосту та в воду.
Ще не вмерла Україна,
Але може вмерти,
Бо сама її комуна
Привела до смерти.

До цеї частушки коментарі не потрібні, хиба лише треба зазначити, що жидів тут утотожнюється з большевицькою владою, яка населенням рахується поневолителькою.

Ось маємо другу частушку, в якій шкодується, що Україна не має свого власного господаря, а замісць того правлять нею комуністи, бандити, та нові буржуї. Очевидно, витвір непмановщини.

Ой Україна разукраена,
Чом у тебе, Україно,
А чого-ж у тебе три хазяїна:
Комуністи, бандісти, буржуазія.

Сучасна большевицька влада, що прийшла на зміну національній владі, населенням вважається, як влада, що „розукраїнила" Україну.

На мотиви економічного занепаду складені такі частушки:

Як був у нас Микола дурачок,
Було хліба хунт пятачок;
А тепер комуністи,
Нема чого їсти.

Друга, що підкреслює зграю ріжних большевицьких дармоїдів, які творять апарати влади:

Як був цар та цариця,
То їли ми книші й паляниці,
А як настали совети, —
Де не зглянь, то самі атамани,
Комітетчики і ватагарі,
Де не заглянь — душогубці, тюремщики.

Тут також характеризується той склад большевицької влади на місцях. Все це ріжні пройдисвіти, що тепер стали верховодами.

Ось наприклад частушка занесена з столиці, яка не дуже то добре змальовує порядки большевицьких громадських їдалень:

От обеда в главстоловой
Главжівот мой бесітся;
Ви мне дайте главверьовку,
Чтоби главповесітся.

Тут між иншим, цікава гра слів на всі ті скорочення, що большевики завели для ріжних інституцій. „Глав" — це значить: головне.

Про побут майнерів на Катеринославщині співають частушки, що починаються словами:

Шахтьор голий
Шахтьор босий
Шахтьор куріт
Папіроси...

„Шахтьор" називається майнер. Він то з голоду й горя лише курить цигаретки, коли мучить голод та холод.

Частушка про твердість совітської влади, та про те, як нарід задивляється на те, чи вона виконала постановлені собі завдання:

Ох, яблочко
Розсипается;
А советская власть
Ворочается.

Ох, яблочко
Покотілося;
А советская власть
Провалілася.

Друга:

Ох, яблочко
Малохольная (мелянхолійна).
А советская власть
Малосольная.

Цю частушку можна ще віднести на рахунок заведення монополії на сіль. Про цю монополію співають ще таку пісню:

Вишлі ми із вагона,
Соль отобралі у нас;
Вот вам свобода,
Вот вам советская власть!

Довго держалі в чека,
Довго снімалі допрос,
Солі-ж всьо-ж не далі
І показалі нам нос.

Про долю селянина співають такі частушки:

Не дивіться, братани,
Що ми комуністи;
Мужики наароблять хліба,
А ми будем їсти.

Або ось друга:

Ранше були мужички
Хліборобчики;
А тепер — позгіпались,
Як горобчики.

Про всі большевицькі здирання ріжних податків під назвою контрибуція і т. д.:

Ох, яблочко
В революцію;
Подай деньгі на лопату
В контрибуцію.

Характеристична для поглядів населення на совітську владу, як на владу власної наживи та власних інтересів може бути така частушка:

Ой, яблочко,
Что за нація,
Надоела куркулям
Конфіскація.

Ой, яблочко,
Наліваеться;
А советская власть
Наживается.

Цим підкреслена конфіскація як засіб наживи урядовців. Нікто не вірить, що конфісковане майно може бути вжите на загальні та державні потреби.

Коли почалася чистка в большевицьких апаратах і дехто з комуністів був викинутий з партії, усунений від влади і т. д., то тоді появилася така частушка, що характеризує всі ті „блага", які втрачає викинутий з посади:

Гей, яблочко,
Куда котішся,
Жіізнь моя развесьола
Не воротітся.

Не сідеть уж мне в совете,
В красной гвардії;
Прітянут меня к ответу
В калігардію.

Уж не піть мне денатуркі
І спіртовочкі,
Не стрелять мне больше сдуру
Да с вінтовочкі.

Нарешті в такій частушці виявляється бажання населення:

Ой ідьот пароход
Тай до Голой Пристані*);
Будем рибку ми корміть
Комуністами.

Як бачимо, по мові перевага в частушках, що присвячуються большевицькій владі, є московська. Правдоподібно село замкнулося в собі й недовіряючи нікому, боїться навіть співати про сучасну владу. Всеж і з небагатьох тут пісень можна скласти собі поняттє, як ставиться населенне в масі до сучасної влади та минувших влад. На загал однак комуністичний режім здавив також вільну творчість народа і тому народ у частушках лише слабенько виявив сові гадки, бажання й почування.

У всякому разі все свідчить, що на Україні настрої мас, поскільки вони виявляються в піснях народних, не користні для жадної московської влади: ні для царської, ні для денікінської, ні для сучасної, большевицької.

*) Село біля Херсона.

Комунікат

ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

Дня 24. січня відбулося в Ню Йорку перше засіданнє Комітету, вибраного на церковно-народнім Конгресі, який відбувся в Филаделфії дня 29-го грудня 1926.

1) Вислухавши звіту предсідателя і секретаря, Комітет сконстатував на підставі відчитаних письм і звітів, що всі вірні укр. греко-кат. церкви і їх парохії відносяться до Комітету з повним довірем. Богато громад доносить Комітетови, що вже переведено в них річні парохіяльні мітінги, на яких затверджено всі ухвали Конгресу. Не наводимо задля браку місця ухвал всіх громад, але для приміру подамо таке:

В Перт Амбой, Н. Дж., ухвалено:

а) В першу чергу вибрано на урядників парохіяльних на 1927 рік виклятих з Перт Амбою делегатів: а то: гром. Івана Ваверчака предсідателем парохії, Стефафна Куцого заст. касіера, Теодора Гавриша предсідателем контрольної комісії.

б) Ухвалено не приймати ніяких заряджень від епископа і заборонено парохови ті письма в церкві відчитувати.

в) Ухвалено на случай суспензи пароха, задержати його в громаді, платити йому далі платню, а ніякого другого священика, якогоб прислав епископ, до парохії не приняти.

2) Катедратик рішено платити, але висилати до рук Комітету.

д) Замісць на мийсійний фонд рішено збирати в церкві на боевий фонд, призначений на визвольну боротьбу нашого народа.

В Филаделфії, Па., ухвалено на зборах парохіян дня 23. січня с. р. приняти всі резолюції Конгресу, а кромі сего рішено, що поки відносини не змінятьcя і нарід не буде мати контролі над церковним маєтком, парохіяне здержаться зі всякими офірами в церкві, або поза церквою, оскільки поклики до таких жертв походять від епископа, або пароха, який держить з епископом.

В Вілмінгтон, Дел., на річнім парохіяльнім мітінгу вибрано предсідателем парохії на 1927 р. рівнож виклятого епископом Богачевським гром. Михайла Біяна. А коли парох заквестіонував вибір, заявляючи громаді, що епископ не потвердить такого вибору, громада заявила з обуреннем, що вона скорше обійдеться без епископа Богачевського, як без свого заслуженого громадянина Біяна.

Громада рішила рівнож платити катедратик, який вже вислано до рук Центрального Комітету для оборони укр. греко-кат. церкви в Америці.

Карнегі, Па. Коли карнегійська громада дізналася про викляття членів Комітету, зійшлася сейчас на мітінг, з якого вислала до Комітету слідуючу телеграму:

По вислуханню викляття, яке кинув епископ на заслужених і відомих в Америці наших громадян, ухвалено одноголосно віднестися до свого пароха з ухвалою парохії, щоби на будуче не відчитував ніяких комунікатів епископа, а їх ігнорував.

Ми 100 процент з Комітетом. Борітеся — поборете, Вам Бог помагає і добрі люде.

Подібні письма надійшли з Аллентавн, Па., Клівленд, О., Акрон, О., Йонкерс, Н. Й., Ансонія, Конн., Шикаго, Илл., Форд Ситі, Па., Росфорд, О., Ню Гейвен, Конн., Централія, Па., Честер, Па., Кінгстон, Па., Микизракс, Па., Нантікок, Па., і богато инших.

2) Ухвалено назву Комітету як слідує:

Центральний Комітет оборони укр. греко-кат. Церкви в Америці. Осідок Комітету: Филаделфія, Па. Адреса: CENTRAL COMMITEE OF THE UKRAINIAN GR. CATH. CONGRAGATIONS OF THE UNITED STATES, 809 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

3) Кооптовано до Комітету 5 священиків і 4 світських громадян.

4) Рішено, щоби всякі грошеві посилки були виписувані на імя касієра Івана Ваверчака, а висилані на адресу секретара: M. DARMOHRAY, 809 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

5) По основній дискусії над викляттєм і другими справами з тим звязаними, ухвалено перед відданнєм справи до вирішення судови, віднестися до Апостольського Делеґата в Вашингтоні і представити йому ще раз цілу справу.

6) По виплаченню конґресових коштів остало в касі Комітету $209. Ухвалено оголошувати касовий звіт з катедратику і инших приходів і розходів з кінцем кождого місяця.

Проситься отсею дорогою всі громади вислати вже того місяця до Комітету припадаючий на них катедратик, як це ухвалив Конґрес.

Пригадується при тім, що Конґрес ухвалив подбати за матеріяльну допомогу для тих священиків і дякоучителів, які, стоячи при народі, потерпіли би в тій боротьбі за наше право.

7) Комітет зазначує, що ту затяжну боротьбу доведе Комітет до бажаного для нас успіху тільки при рішучій активности, розвазі, витревалости і холоднокровности громад. Супроти цего першою й найважнійшою умовою успіху є найточнійше виконанне громадами всіх ухвал Конґресу укр. греко-кат. парохій.

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОБОРОНИ УКР. ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВИ:

Т. Грицей, предс.; **М. Коцюк,** заст. предс.; **М. Дармограй,** секретар; **Іван Ваверчак,** касієр; **М. Біян, Іван Іванишин і Г. Пилюк,** контрольори.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(18)

— Знаєш ти що! — сказав до Ілька — попросимо ветеринаря, щоби купив нам корову, він певно добре на тім розуміється. Певно, що він задармо не схоче, але всеж таки ліпше заплатити йому, ніж купити таку корову, що не дає молока, або має доброблений хвіст.

Ветеринар сміявся спершу нетрохи, коли вони його просили, щоби купив їм невеличку корову, котра би мало їла, а богато давала молока, але коли Ілько сказав йому, на що їм корови, і показав йому гроші, що вони так тяжко запрацювали, тоді він поклепав їх приязно по плечах і сказав: — О, ви добрі діти! прийдіть же до мене завтра рано о семій годині, пійдемо на торг і виберем найкрасшу корову.

— А що вам належиться за се? — спитав Ілько поважно.

Ветеринар засміявся. — Нічого, сину, нічого. Від таких добрих хлопаків, як ви, не беру нічого!

Слідуючого дня явилися Ілько і Матвій в означенім часі у ветеринаря. На торзі було зі сто коров... Хлопці кликали що хвиля: О тота найкрасша! Або: тую мусимо купити!

Ветеринар став перед одною невеличкою, гарною коровою. Вона була цілком червона, тільки уха мала темні, а на голові білу латку. Ґазда зажадав 250 франків. Хлопці налякалися і сіпнули ветеринаря, щоби йшов дальше, але він станув і зачав торгувати. По довгім торгу заявив господар, що не продасть їм дешевше, як за 200 франків. Вони мали всего маєтку 220 франків, а коли ветеринар кивнув їм, що корова варта тоті гроші, рішилися купити. Ілько відчислив ґазді 200 франків, а крім того відкупив від него посторонок і бич і урадовані, щасливі, гнали корову до заїздного дому.

На вечеру пили молоко від власної корови. Їм здавалося, що ще ніколи в життю не пили такого смачного молока. Перед спаннєм попрощалися з своєю дорогою коровою і були незвичайно урадовані тим, що корова потягнула з довірем своїм довгим і шорстким язиком по їх лици і руках.

На другий день встали рановранці, вивели корову зі стайні і пустилися в дорогу. Умовилися, щоби корову вести по черзі за мотузок, винаходили в ній раз-враз якісь нові, гарні прикмети і роздумували, що скаже стара Ганна на таку красну корову.

По кількох годинах ходу прийшли на таке місце, де трава була свіжа і дуже буйна; вони порішили, щоби корова тут відпочила і попаслася. З початку держав Ілько корову на мотузку, але коли побачив, як вона захланно пасеться, обкрутив мотузок на роги і пустив її самопас; опісля розвязав торбину і зачали споживати снідаонк. Вони наситилися скорше, як корова, бо кілько разів зближалися до неї, то вона так квапилася, немов би хотіла їм показати, що ще голодна.

— Та нехай ще трохи пасеться — промовив Матвій.

— Та вона їла би може й цілий день.

— Ще хвилинку можемо почекати.

— Про мене, почекаймо!

Матвій витягнув свою трубку. — Я заграю тепер дещо нашій корові. — Він приложив трубку і затрубів, корова наполохалася, піднесла голову і, нім Ілько вхопив її за мотузок, пігнала вискоком наперед.

— Тримай, Фіделіо, тримай! — ричав Ілько. Фіделіо пустився за коровою, але вона ще більше наполохалася і ще дужче утікала. Хлопці бігли, аж дух в них заперло.

— Та стій вже дурна, стій! — кричав Матвій, але корова не опинилася аж посеред якогось великого села.

Ілько і Матвій бачили з далека, як люди заступили їй дорогу і задержали. Вони прибігли і хотіли відобрати свою корову, але люди не так скоро віддали її. Вони гляділи недовірчиво на обох хлопаків і допитувалися, відки вони приходять до такої корови. Хлопці присягалися, що вони уцтиво її набули, але люди не хотіли вірити. Відки могли би мати такі два голодранці тільки гроший, щоби купити таку корову. Вони певно мусіли її вкрасти. До арешту з ними! Надармо боронилися Ілько і Матвій, що вони невинні. Прийшов жандарм, а що йому видавалася ціла справа також підозрілою, то він велів завести корову до стайні одного селянина, а хлопців забрав до громадського арешту. За ними бігло ціле село і сміялося з них.

Жандарм віддав їх до арешту. Там замкнули їх до тюрми. Вони були через хвилю неначе оголомшені, не могли навіть говорити, опісля вибухли голосним плачем.

— О, по що я трубів — заводив Матвій.

— Ах, чому я не тримав її в руках — нарікав Ілько.

— Хто знає, як довго будуть нас тут держати в вязниці! — жалувався Матвій.

— Але хто погодує і видоїть корову — журився Ілько.

Одначе вся журба не здалася ні на що.

Доперва під вечір отворили двері, і війшов якийсь старий сивий чоловік.

— Отсе тоті волоцюги, пане судіє! — промовив жандарм, що прийшов разом з ним.

Суддя зачав переслухувати хлопців, кождого з осібна, найперше Ілька. Він казав розповісти собі все докладно, опісля переслухував Матвія.

Суддя здагіднів, бо оба хлопці однако оправдувалися. — Як називається той ветеринар, що купував для вас корову? Ілько назвав його по імени. — Я спитаюся його, чи то правда, що ви говорите.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕ ОДНІ ОРҐАНІЗУЮТЬ, ТАМ ДРУҐІ ПРОБУЮТЬ РИТИ.

У нашій місцевости Лудлов, у стейті Масачузетс, народна робота йде досить жваво. Орґанізуемо членів до Українського Народного Союза, дбаючи в сей спосіб за забезпечення наших людий на іміґрації. Дбаємо теж за братів у старім краю, збираемо для них усякі жертви.

Я певний, що ніхто мене не посудить за те, що хвалю себе або своє товариство, коли я скажу, що головну заслугу за сю роботу треба признати нашому Товариству ім. Івана Франка, відділови 253. Українського Народного Союза. Сей відділ веде передівсім усю ту тяжку народну роботу. Навіть церковне життя не булоби можливе, якби се товариство не докладало своїх трудів. Передівсім завдяки йому можуть місцеві українські іміґранти удержувати свою церкву й свою галю.

Свідомі члени відділу, які на своїх плечах удержують сю працю, мають послідними часами не мало клопотів з людьми, які себе представляють за червоних революціонерів та оборонців робітництва. Цікаві сі революціонери-оборонці: як відділ орґанізувався, як перші члени напружували послідних сил, щоби підняти товариство, як орґанізатори переконували несвідомих і байдужих, тоді їх не було. Зате як відділ уже зорґанізувався, як приєднав до себе поважнійше число членів, тоді відразу зявилися люди, готові вживати плодів нашої праці, вживати ту силу, яку ми збудували, а до якої вони нічим не причинилися. Щоби наловити людий для себе, вони стали говорити про революцію, робітничу клясу, Росію, інтернаціоналізм.

Очевидно, не минали й особистих напастий на людий, які роботу робили і через те стояли на переді. Немало прийшло витерпіти кождому орґанізаторови, кождому урядникови. Нераз сухої нитки не лишили на такому урядникови, що причинився найбільше для народної орґанізації.

Я не буду переповідати тут, як вони на мене особисто нападали, бо не моя особа тут важна, а народна робота. І жаль я можу мати не так за себе, а за ту шкоду, яку вони своїми нападами зробили для народа. Особисті напасти на себе я переживу, як переживуть й другі урядники, які так само терпіли, як я. Зате сю кертичну роботу тих „оборонців люду", які аж тоді покликують себе на наших господарів, як ми поставили кріпку орґанізацію, я витягаю на верха на те, щоб її всім людям показати, щоби на ній других навчити, якими способами таки наші нібито люди пробують розбити нас зі середини.

Я припускаю, що й по других місцевостях і по других відділах є подібні випадки. Вони показують, що нам треба боротися не лишень проти зовнішних ворогів нашого народа, але й проти внутрішних ворогів, які або на прикази Москви, або на прикази з Варшави, стараються кертицею підгризати коріння деревцям, які щирі працівники насаджують у народнім городі. Нам треба звернути увагу на сю роботу непокликаних наших оборонців, щоби звести на ніщо їх кертичну роботу. Хочуть вони держатися московського плота, най держаться, але най межи нас не пхаються. Хочуть бути інтернаціоналістами й на тій основі не признавати себе Українцями, найже не пхаються серед нас, які себе ще Українцями вважаємо. Як ми для них зрадники робітників, то пощо вони межи нас пхають свої чотири центи? Як не по нутру їм Український Народний Союз, то до якого лиха вони ним журяться?

Чи треба, щоби ми їм аж дорогу від себе показали?

Петро Яців.

СОЮЗ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

Союз Українок в Америці скликує на день 28. січня сього року до Народного Дому в Ню Йорку, 216 Іст Шеста Вулиця, свої Загальні Річні Збори. Ся подія дає нагоду розглянутися в діяльности товариства в минувшині та застановитися над його працею на будучність.

Два роки минає, як за почином пані Ганни Чикаленко-Келлер, української делеґатки на Міжнародний Жіночий Конґрес у Вашинґтоні, засновано Союз Українок в Америці. Нам давно вже треба було орґанізації, яка обеднувалаб усе українське жіноцтво в Америці, яка булаб живчиком жіночого руху, яка заступалаб українське жіноцтво перед Американцями й другими народами. Ідея пані Чикаленко-Келлер була так добра, що американські Українки приняли її без вагання й серіозно взялись до роботи.

До теперішної пори С. У. А. вже згуртував много жіноцтва. Зразу відносились тутешні землячки немов з недовірем до сього новопочатого діла, одначе поволи, але певно зростає число членкинь, а всі вони свідомі своєї задачі і добре сповняють свої обовязки.

Союз Українок в Америці знаний Американцям як League of Ukrainian Women of America, стоїть у звязи з кількома чільними американськими і міжнародніми жіночими орґанізаціями. За короткий час СУА виробив собі вже імя й признанне у ширшого загалу. Американці і другі народи добре розуміють, (може краще ніж ми самі), що значить добра орґанізація і яку вагу вона має і що вона може зробити.

Союз Українок в Америці знаний вже також і в старім краю. Знаний теж і Полякам, бо вже з самого початку показав їм, що уміє постояти за свої права; українська делеґація виступила проти польської на конґресі у Вашинґтоні 1925 р. з приводу насильного введення польської мови і одного тільки обряду у всіх школах в Польщі, і українська делеґація побідила.

Полишаючи докладнійший звіт з діяльности С. У. А. до Загальних Зборів, я хочу тепер звернутися ще в кількох словах до українського жіноцтва в Америці, а то до тих, котрі ще не належать до нашої великої жіночої родини Союза Українок в Америці.

Чого тут довго надумуватись? Найтяжшу пору перебули вже ті, що перші стали в ряди СУА. Вони виробили для нас всіх Українок установу, розпалили огнище, а тепер тільки просять Вас докидати по щіпочці, щоб огонь не потахав, а розгорівся. І буде з нього всім хосен: і тим нашим за морем і нам в Америці і грядучим поколінням.

А найбільше власне за тих менших нам треба боятись, щоб не виросли дико, щоб їх чужі буряни не заглушили. Бо їм буде кривда, а нам встидно. Союз вже своєю назвою говорить, чого він хоче. Він не заставляє Вас заводити великі реформи, або змінювати переконання. Ні! Він хоче Вас тільки згуртувати, щоб Ви самі думали, як краще жити, пізнати життя і світ, виховувати діти і помогти сестрам в ріднім краю до визволення зпід чужої кормиги. Є много думок і доріг до сего, тільки треба когось, хтоб піклувався, щоби з тих ріжних доріг хто не зійшов в безпуття, щоб із сих ріжних думок не вийшов хаос, але щоби зложити їх в одну велику думку і створити одно слово: свобода. Свобода жити в своїй хаті, говорити своєю рідною мовою і орати свій загін.

Отсим піклуванням займеться Союз Українок в Америці. Він хоче помочи Українській жінці стати на рівні з усім жіноцтвом культурного світа. Союз Українок хоче відновити сю жінку, яка була в історії нашого народа тим світилом, яка просвічувала нашим батькам, дідам і прадідам у їх життю дома, в громаді і в державі, підчас війни й підчас мира.

Горніться, Українки, до Союза Українок, ставайте плече в плече до праці для великої ідеї. Не відтягайтеся! Кожда хвилина дорога для нас, бо нові люди з краю не приїзджають, щоб піддержати сю працю, а молоде покоління підростає майже несвідоме в своїх почуваннях і нездібне до тої праці, а ми скоро минемось і не буде кому маленьких наших научити.

Нехай з слідуючими річними зборами 1928 р. ми будемо вже всі обеднані, зорґанізовані при Союзі Українок в Америці. Нехай знає цілий світ, що українська жінка сильна духом, добра серцем, розумна і уміє постояти за свої права і за свій народ.

Союз Українок в Америці всіх кличе і коли до нього звернетеся, все Вам поможе, порадить. Пишіть туди, а не пожалуєте. Адресувати: League of Ukrainian Women of America, c/o Mrs. Helen D. Lototsky, secretary, 79 Newkirk St., Jersey City, N. J.

Олена Добуш.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

І. В., Шикаго. — Питаєте: Що треба розуміти під „латинською Америкою"? Чому вживають сього імени?

В: Під оглядом мови можна поділити краї Америки на дві ґрупи: краї анґлійської мови, з одного боку, та краї романських мов, з другого боку. До першої ґрупи належить британська домінія Канада; самостійна федерація держав, звана Злученими Державами північної Америки; менчі посілости Анґлії на островах і суші Америки; та одна кольонія Голяндії в полудневій Америці. Вся решта американського континенту розділена на краї, в яких уживається як урядової мови портуґальської або еспанської. Портуґальська мова панує в Бразилії. Еспанська мова в других краях північної, середної та полудневої Америки: Мексику, Ґватемалі, Гондурасі, Сальвадорі, Нікараґві, Коста Ріка, Панамі, Коломбії, Венесуелі, Еквадорі, Перу, Болівії, Чілє, Ураґваю, Параґваю й Арґентині.

І портуґальська й еспанська мова мають за свою основу старинну латинську мову, подібно як новочасна італійська, французька й румунська. Через те по анґлійськи й називають сю ґрупу мов латинською ґрупою, а ґрупу держав Америки, у яких вживається якоїсь „латинської" мови, називають разом „латинською Америкою". Значить, „латинська Америка" се ціла американська суша, без Злучених Держав, та анґлійських і голяндських посілостий.

Хмаровики.

(На основі переказу Вінту-Індіянів — з долини Саорамента, півн. Каліфорнія).

Давно, дуже давно стояв раз Олельбіс, великий творець у своїй хаті та глядів на захід. Глядів довго, довго в тім самім напрямку, а потім зійшов на діл до своєї бабусі тай сказав:

— Я бачив щось таке, чого я не розумію, але воно зажурило мене. На гірських хребтах на заході ворушиться валка людей. Вони є на мандрівці. Мандрують скоро, а все й все на північ.

А бабуся відповіла:

— Ти ще не знаєш цих людей. То хмаровики зі своїми хмаровими собаками. То недобрий знак, що всі вони йдуть на північ. Іди до твого брата на захід і поговори з ним про те.

Олельбіс пішов до свого брата.

— Чому хмаровики всі мандрують на північ? То не добре, коли так богато туди переходить.

— Я вже пробував здержати їх, але як я пильнував з одного боку, вони пересувалися по другім боці.

— Ми не повинні позволити їм довше мандрувати.

Вони повирізували дрючки з тисового дерева та поставили високий тин право- і лівобіч гірського ланцюха. По середині станули самі на варті.

Хмаровики з своїми хмаровими собаками вдарили на трин і не перейшли. Вийшли на височину гірського хребта, аж тут вискочили оба брати. Передякані хмаровики розскочилися, ломили тин або перелазили через нього. Лише одна хмариночка зачіпилася на кіллю.

— То сильні люде, вони переломили наші плоти. Лише ця одна біла хмариночка зачіпилася.

Вони здерли шкіру з тої хмарки.

— Я вигарбую шкіру тай понесу бабусі до дому.

Олельбіс пішов до Олельпанті.

— Ми не могли здержати хмаровиків і їх собак. Вони за сильні. Зловилася лише одна хмариночка. Ось тут я приніс тобі шкіру. Можеш нею накриватися, щоби не мерзнути.

Брати поставили ще вищий тин як передтим. Але хмаровики знову передерлися. Цим разом зловилася маленька хмариночка. Ще двічи пробували вони зловити мандруючих хмаровиків. Зловили ще одну червону й одну жовту хмарку. Зрештою хоч як старалися, нічого не вдіяли. Безмежна валка йшла далі нестримно.

Шкіри з полонених хмар приніс Олельбіс своїй бабусі. Тими хмарами вони робили погоду: коли мало бути гарно, то вивішували білу хмарку, як мав падати дощ, то чорну; жовта хмарка означала ранок, червона вечір.

Але на склонах гір плили й плили хмаровики на північ.

— Бабусю, куди гадають іти всі ті хмаровики? Я боюся їх, вони збираються там угорі. Хто знає, що вони задумують. То не добре, що вони так збираються.

— Здержати їх годі, — відповіла бабуся — мусимо ждати спокійно, що буде далі.

Небаром прийшов Олельбіс вельми схвильований:

— Бабусю, щось надтягає з півночі. Ціле небо чорне, так богато там людей.

Бабуся стояла на кривлі і визирала пильно. Потім сказала:

— Буде лихо: те, що там іде, то війско хмаровиків, вони помалювалися своїми воєнними красками. Прийдеться нам пережити важкі, дуже важкі часи. Назбирай дров, скільки можеш, та вважай, щоби двері від хати були добре замкнені.

Довгі літа не могли вони знову вийти на двір. Бо війско хмаровиків принесло сніг такий високий як гори, ціла земля вкрилася снігом і ледом. Щось розлютило хмаровиків, тому вони вийшли на війну. Страшна зима тяглася так довго, що вже ніщо не знали про літо і весну. Помало-помало хмаровики знову здобріли і пустили тепло назад на землю.

В наших часах хмаровики роблять лише короткі воєнні виправи. Здебільша їх не боються вже.

Переклав **М. Х.**

ЧИ ТИС Є ТРІЙЛИВИЙ?

На це питання наука не знала відповісти ще до недавна. Досліди природників виказали, що чатиння (шпильки) тисового дерева (Taxus) мають у собі отрую, хоч дикі звірята, а з домашніх пережуваючі звірята і крілики їдять це читання і воно їм не шкодить. Але дуже шкідливе є тисове чатиння для коней і взагалі для однокопитних; вони можуть навіть згинути наслідком тисової отруї. Овочі тиса є зовсім нешкідливі.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Діти складають на інвалідів.

Коли я вернув на свою давню посаду учителя Укр. Школи, тутейша дітвора привитала мене щирими словами, а з уваги, що я люблю всюда збирати жертви поміж дітворою на поміч рідним братам на батьківщині, вручили мені на привіт дар на інвалідів в сумі $6.40.

Я не маю слів до висказання тої радости, якої дізнав я тоді, коли дітвора вручаючи жертву сказала: „Складаємо цей дар від Української Шкільної дітвори в Геркімер, для наших братів інвалідів на рідній батьківщині. — Мені ці слова прямо витиснули сльози в очах з тої радости. Бо не тільки, що цею жертвою справили мені радісний привіт, але і доказали щире і радісне співчуттє нашим браттям інвалідам від недолі. Доказала та дітвора, що вона хотяй роджена в Америці, співчуває над недолею батьківщини, своїх батьків, дорожить своїм рідним.

Це надзвичайно великий доказ і примір патріотизму, щире почуття до свого рідного, та наука для всіх дорослих патріотів і дітей Неньки-України. Якби всі члени українського народу мали таке почуття і розуміли такий обовязок, „то не плакалаб мати, діти не ридалиб", і не знущалибся кати над нашими братами, не саджалиб в тюрму рідних наших братів, бо ми не позволилиби на це. Я в імени наших братів інвалідів, складаю сердечне спасибі всім дітям-жертводавцям Української Школи в Геркімер, і зарівнож їх батькам, що так гарно вміють виховувати своїх дітей в українсько-патріотичнім дусі. Дай Боже, щоби з Ваших дітей Ви дочекались потіхи і радости на старші літа, а народ український слави і добра!

Жертви зложили в центах:

Стефанія Турка 35; Анна і Юрій Фіра 25; Оленка і Магда Кріль 25; Юлія і Анна Іванців 25; Маріянко Павлишин 25; Марія і Емілія Ангел 30; Марія Тимочко 25; Андрій Семенів 25; Анна і Павліна Бучинська 25; Іван Маколін 25; Михаїл Ґось 25; Петро Ланьо 25; Марія і Михаїл Бобуцкі 25; Йосиф Ільницький 25; Михаїл Кузьмак 25; Янка Сторожинська 25; а решта дрібними.

Разом зібрано $6.40 і вислано до Обєднання.

МАГАНОЙ СІТИ, ПА.

З панахиди на інвалідів.

Наш парох о. Склепкович відправив панахиду за поляглих героїв та сказав гарну проповідь про тих, що положили своє життя за кращу долю нашого народа.

Підчас панахиди зібрано $15.47, які призначено для інвалідів і вислано до Обєднання в Филаделфії.

БРУКЛИН, Н. Й.

З забави товариства У. Н. Союза для інвалідів.

Дня 1. січня відбулася в Бруклині забава, з нагоди якої члени Товариства ім. Богдана Хмельницького, від. 22 У. Н. Союза зложили $50 як допомогу для наших інвалідів на Західній Україні.

Гроші вислано до Обєднання.

Жертвували слідуючі:

Стефан Заблоцький $6.00; по $2.30: Карплюк; по $2.00: Сидор, Баран; по $1.50: М. Заверуха, Ю. Павчак, П. Малицький Йосифа; по $1.25: В. Савіцький, Паленичка; по $1.00: П. Слободян, І. Кравчук, Гр. Бардак, Довбуш, Василь Костів, Василь Шимко, Сторожук, Більський, Була, Стегніцький, Возьний, І. Коптюх, Ренер; по 50 ц.: Лев Костів, Й. Герман, Петро Малицький, Пясецький; по 25 ц.: Бурбуляк, Роговський.

Дрібні жертви $15.20.

Разом зібрано $50.00.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Коляда на інвалідів.

Щойно заснована нова січова громада рішила розпочати свою діяльність колядою на інвалідів в краю. Наша Січ не є гетьманська, бо деякі члени нашої Січи служили на Великій Україні за часів влади гетьмана Скоропадського і на власні очи бачили тодішні гаразди та важкі переслідування наших селян.

Що шикаґовська громада рівнож проти гетьмана, то видно було по тім, що коли ми ходили з колядою, то богато громадян питало, чи часами ми не колядуємо на гетьмана. А коли ми заявили, що на інвалідів, то всі давали з щирого серця. Напали на нас що правда гетьманці і злаяли нас за збірку а навіть декого побили. Показали своє гетьманське геройство, нападаючи на невинних людей серед темної ночі.

Разом зібрано $96.

Жертвували: по $3.00: М. Марчук; по $2.00: І. Риза, М. Фтомин, Г. Сенів; по $1.00: Т. Шпікула, Р. Бриґадієр, А.Градовський, М. Смукова, Ф. Васильовський, Д. Забіяка, М. Петрів, Й. Майорчак, О. Яворський, М. Ґудз, М. Козак, С. Довжанський, Д. Савків, Ом. Тарнавський, Г. Дзявроник, О. Канюк, С. Мазяк, М. Шпак, С. Галаса, І. Плетяк, О. Процюк, Й. Чайківський, П. Ганович, А. Васьків, І. Шпікула, Д. Попадюк; по 50 ц.: М. Рудак; І. Кобиляк.

Г. Сенів.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Різдвяна коляда і дар тов. Лисенка.

Як кождого року так і сего патріотичне наше Співацьке Товариство ім. М. Лисенка пішло з колядою рівнож і на Рідну Школу. Помагали колядувати ще й шкільні діти. Заколядовано на Рідну Школу $57, а Товариство з власної каси висиґнувало $50 як різдвяний дар на рідний край і призначило $25 на Рідну Школу а $25 на сироти.

Різдвяний дар для краю від йонкерської громади виносить отже $197, а то $82 на Рідну Школу а $25 на сироти.

Цілу квоту відослано до краю через Обєднанє в Филаделфії.

Надмінити належить, що співацьке товариство ім. Лисенка не тільки що уряджує раз-у-раз концерти і вистави з нагоди ріжних національних свят, не тільки причиняється в той спосіб до освідомлювання громади, не тільки зразково плекає українську пісню, не тільки причиняється в сей спосіб ще й до збірок на рідний край, не тільки ходить за колядою, але ще з власної каси рік річно дає жертви на допомогу нашим братам у рідній краю.

КЛІВЛЕНД, О.

На Рідну Школу.

З рамени української греко-католицької церкви св. Петра і Павла переведено коляду на Рідну Школу в краю і зібрано $125, які вислано до Обєднанія.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Чому ми за Обєднанням.

На річнім мітінгу тов. Українських Січових Стрільців, 44 від. У. Н. Союза ухвалено висиґнувати з каси товариства $20 і призначити для наших інвалідів в краю, а посилку ту рішено вислати через Обєднанне.

В дискусії над Обєднаннем члени товариства піднесли, що Обєднанне це дійсно загальнонародна організація, яка богато доброго робить для старого краю, а рівнож і тут в Америці держить високо наш народний стяг. Обєднанне має важне завданне до переведення, а це завданнє можна буде виконати, коли весь нарід згуртується біля нього і коли його попре. Обєднанне показало ділом, що воно стоїть осторонь від всякої партійности, що в ньому не відграють ролі релігійні переконання членів, бо Обєднанне кладе головну вагу на національне обєднаннє. Проти цего не можна мати нічого противного. Тому і наше товариство заявляє, що буде попирати наше Обєднанне і кличе до всіх других товариств і всіх наших братів робітників. Хай живе Обєднанне. Проч з роздорами, проч з езуїтськими інтриґами. Хай буде між нами єдність і злука.

За уряд Виділу:
Стефан Кудрик, предс.;
Павло Ленчук, секр.;
Лука Демчук, касієр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На памятник Франка.

Дня 3. січня відсвяткувала наша громада десятьлітні роковини смерти нашого національного ґенія Івана Франка.

Дохід з концерту виносив $20 і ту квоту вислано до Обєднання з призначенням на памятник Франка.

Як би не процес, який веде епископ Богачевський з громадою і не роздор релігійний, було би свято відбулося скорше і принеслоб цілком певно більший дохід, так як це бувало за давних часів.

РОМ, Н. Й.

На сироти.

В нашій місцевости зібрано як різдвяну коляду $9.10 і гроші ті вислано до Обєднання з призначенням на сироти в краю.

РОВЕЙ, Н. ДЖ.

Збірка на святах.

В гром. Стефана Баюса зложили чесні громадяне $6 на Рідну Школу і гроші вислано до Обєднання. Зложили по $2: Т. Шумей; по $1: А. Нагребецький, Мик. Салецький, Ст. Баюс і Я. Макович.

ШЕНАНДО, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

В нашій громаді колядували на Рідну Школу слідуючі: Іван Чорний, Василь Шевчук, Дмитро Починок, Михайло Вівчарик.

Заколядовано $66.54 і гроші ті вислано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу в старім краю.

Жертвували по $2.00: о. Петро Середа, Іван Чорний, Василь Іван Манулік, Михайло Рудий Шевчук; по $1.00: Яким Винник, Григорій Гевчук, Танас Гевчук, Григорій Плахтопський, Петро Онисик, Семен Пелех, Гарасим Курила, Василь Рушкивіч, Михайло Сметана, Фльоріян Шнурер, Григорій Мучка, Стефан Іваник, Іван Лесько, Павло Литвак, Іван Зємба, Дмитрій Починок, Григорій Чорний, Семен Мельник, Михайло Вівчарик, Йосиф Бігусь, Стефан Касіян, Григорій Савуляк, Іван Дудич; по 50 ц.: М. М., Максим Курила, Іван Левчик; Мелянія Суловська 25 ц.; Український Поступовий Клюб $8.54.

Вілімпен Печ зложили по $1.00: Петро Рудий, Іван Манулік, Михайло Рудий.

Ласкрік Печ по $1.00: Михайло Мартинюк, Антін Починок, Олекса Тлумацький, Михайло Чолак, Володимир Коксюк, Онуфрій Пронишин, Френк Нитреба; Теодор Мельник 50 ц.; Іван Мельник 25 ц.;

Канартон Печ по $1.00: Стефан Починок, Стефан Дачук; по 50 ц.: Стефан Андрєвич, Йосиф Кралан.

Рапаган Печ по $2.00: Николай Максимчук, Андрій Дишель, Марко Шеремеида; по $1.00: Михайло Панцурок, Михайло Гончак, Дмитрій Томчук, Григорій Захарюк, Іван Андрусишин, Іван Заходнік, Михайло Шавело; Николай Кобльовський.

Іван Чорний.

БАЛТІМОР, МД.

Коляда на Рідну Школу.

Як попередного так і сего року пішов Аматорський Кружок з Колядою і зібрав $77.50 які призначено і вислано на Рідну Школу в старім краю.

Згадана збірка свідчить, що балтіморські Українці розуміють вагу Рідної Школи.

БРИДЖПОРТ, КОНН.

Збірка на мітінгу на Рідну Школу.

На звичайнім мітінгу товариства Українська Січ, від. 59. У. Н. С. не забули члени і за старий край і зложили на Р. Ш. після своєї спромоги. Богато членів через сніговицю не було на засіданню і обіцяли доложити свої лепти другим разом. На мітінгу зложили: М. Шиманський $2; по $1: В. Венринович, П. Гринюк, І. Кузів, Й. Волк, В. Кузів мол., М. Галькевич; С. Івацишин 25 ц.

Разом зібрано $8.25 і вислано до Обєднання.

Михайло Галькевич, секр.

МЕКАДУ, ПА.

Збірки на Рідний Край.

Для точности подаємо щераз, що з нашої громади в послідні́м часі вислано до Обєднання в Филаделфії слідуючі збірки: В часі панахиди по поляглих героях в українській греко-католицькій церкві зібрано $31, Український Клюб Молодежи жертвував $10, а Бр. Сошествія св. Духа, відд. У. Н. Союза жертвувало $5.

Разом вислано до Обєднання $46 і призначено по половині на інвалідів і політичних вязнів.

Кромі цего зібрано на церкву св. Йосафата в Перемишлі $35 і переслано до краю.

Комітет.

„ЗА РОСІЇ БУЛО ЛІПШЕ".

На засіданню румунського парляменту 13. м. м. посол хотинського повіту, нац.-царанiст Флореску виступив з деклярацією, в якій убийчими словами схарактеризував теперішний боярсько-сіґуранцький режім в Бесарабії. Між иншим заявив він, що „за часів Росії було в Бесарабії далеко ліпше".

Ці слова викликали в рядах правительственної фашистівської кліки бурю негодування. Орган правительства „Індепта-реа" з 14. м. м. пише: „В зґущеній атмосфері парляментарних дебат молодий посол повторяє щодо Бесарабії всі закиди ворожих нам закордонних агітаторів". Цей самий орган фашистівської банди і сиґуранци почав вже й нагінку на цього посла і доказує, що він дістався до румунського парляменту темними способами та взявся тепер обороняти позиції совітських агентів. На слідуючому засіданню перед спеціяльною слідчою комісією примушено було посла Флореску взяти назад сказані слова.

Подібні заяви були подані і семигородськими послами. Румунами по національности. Вони вказують на те, що слова „Букарешт і реґатник" (урядники з старого королівства) стали в нових провінціях синонімами грабіжей, розбою, насильства, бакшишів і инших старо-турецьких прикмет, якими ущасливила Румунія „ословоджені краї".

Це викликало між „реґатниками", які творять тепер і авересканську більшість в парляменті, фарисейське обурення. Мусів виступати міністер публичних робіт Мейхнер. і заявив дослівно: „Правда, до прилучення нових провінцій відносини адміністрації до населення було ліпшим, ніж тепер. Але я мушу з жалем зазначити, що це дало причину до внесення ряду заяв і виступів в парляменті, які цілком не свідчать про братські чувства новоприлучених провінцій, як Бесарабії, так і Семигороду. Міністер вказує далі на культурні успіхи королівства, якими можуть користуватися тепер і нові провінції. Щодо закону про цензуру, то з огляду на те, що Румунія являється тепер обороною цивілізації від нападів на неї зі Сходу, обовязком преси є зібрати всі сили для спільної праці, щоби скріпити державу. Цензура мусить у першій мірі обороняти престіж армії, а преса не сміє викликувати в краю політиканства".

Так то коле правда в очі про Бесарабію та инші провінції одичілих катів, а вся ця парляментарна комедія нагадує дуже часи „послідного Миколая" в бувшій Росії з теперішними часами вічно пяного послідного Гогенцолерна в боярській Румунії.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попередним надісланнем належитости.

Книгарня „Свободи".